

технологію фінансового менеджменту для таких підприємств – потенційних позичальників кредитних ресурсів. Отже, фінансовим менеджерам машинобудівних підприємств необхідно постійно оцінювати ступінь ризику оборотних активів, при чому слід пам'ятати, що класифікація останніх за цим критерієм не може бути постійною і повинна змінюватися у відповідності до змін конкретних умов ринкової діяльності кожного підприємства.

Таким чином, практична реалізація запропонованого методичного підходу сприятиме своєчасному прийняттю відповідних управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту машинобудівного підприємства та підвищенню ефективності їх управління у мінливих, нестабільних умовах господарювання.

Список використаних джерел:

1. Концепція соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.slideshare.net/kukivan/20142015-42995946. – Загол. з екрану.
2. Шимків Д. «Стратегія реформ-2020» – досягнення європейських стандартів життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.president.gov.ua. – Загол. з екрану.
3. Экономика предприятия: учебник / Под ред. О.И. Волкова // Москва, ИНФРА-М, 2000. – 520 с.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 28 lyutogo 2013 r. za № 336/22868) із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 627. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/k/publish/article?art_id=366860&cat_id=285157.
5. Масленченков Ю.С. Технология и организация работы банка: теория и практика // Москва, ООО «Издательство – Консалтинговая Компания «Дека», 1998. – 432 с.

Толстая Н.В.

аспірант,

Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ ЯК ОБ'ЄКТІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Корпоративний сектор відіграє системо утворюючу роль в національній економіці, є одним з визначальних факторів економічної безпеки держави, передусім, її валютної, фінансової, зовнішньоекономічної, інноваційної та бюджетної складової, а також каталізатором розвитку соціальної сфери. Адже, ефективність корпоративних відносин та стратегій розвитку, якість корпоративного управління та її моніторинг, антимонопольна політика держави та формування повноцінної корпоративної інфраструктури – це чинники, які забезпечують розвиток як корпоративного сектора, так і національної економіки; сприяють формуванню якісно нового рівня економічних відносин в країні [1].

З огляду на це, доцільним є виділення особливостей формування корпоративних підприємств. Оскільки, корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором) то відповідно і діє на основі об'єднання майна або підприємницької чи трудової діяльності засновників, їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб [2].

Опираючись на Господарський кодекс України виділяють наступні види господарських товариств [2]:

1. Акціонерні товариства (господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій);

2. Товариства з обмеженою відповідальністю (господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір, яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів);

3. Товариства з додатковою відповідальністю (господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки, визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників);

4. Повні товариства (господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном);

5. Командитні товариства (господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники)).

Враховуючи вище сказане, серед господарських товариств можна виділити, ті що відносять до підприємств корпоративного типу. Іншими словами, об'єктами корпоративного управління можна вважати лише акціонерне товариство та товариство з обмеженою відповідальністю.

Оскільки, головною рисою підприємств корпоративного типу є обмеження економічних ризиків, то в акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою відповідальністю це пов'язане з тим, що учасники відповідають за

зобов'язаннями товариства лише своїми корпоративними правами. Товариство не може вимагати від них ніяких додаткових внесків, і кредитори товариства не можуть мати до них ніяких претензій. За умови функціонування такого товариства економічний зв'язок між товариством як юридичною особою і його учасником виникає тільки тоді, коли учасник купує акції, або придбає пай. Цей зв'язок переривається коли учасник відчужує свої корпоративні права. При цьому створення таких господарських товариств має переважно добровільний характер, винятком є лише випадки денаціоналізації [3, с. 26].

Поєднання різних можливостей (капіталів і вмінь, знань та ідей) як одна з характерних економічних рис господарського товариства корпоративного типу полягає в тому, що в ньому можуть збиратись учасники з різними можливостями – хтось має капітал, який потрібно пускати «у справу», у когось є ідеї або уміння використати капітал з максимальною вигодою для всіх сторін. Таке поєднання у кожному випадку має суто індивідуальний характер щодо добору учасників, вибору мети створення господарського товариства, розподілу паїв чи часток об'єднаного капіталу. Так само можна тлумачити таку рису, як розмежування капіталу та економічної діяльності, оскільки частина учасників може не займатися значною частиною управлінських функцій, а лише отримувати прибутки від задіяності капіталу [3, с. 27].

Характерною рисою господарського товариства корпоративного типу є також розмежування капіталів такого підприємства від капіталів його учасників. Це дає підставу виділити такі характерні риси, як жорстке відокремлення власності товариства і його учасників і, відповідно, складність вилучення капіталу з товариства його учасником. Тому реалізація права власності на частку в капіталі корпоративного господарського товариства настає для учасника лише за умови його виходу з господарського товариства або у разі його ліквідації. В акціонерному товаристві для учасника (акціонера) вихід є один – реалізація своїх корпоративних цінних паперів. Проте це не впливає на існування самого акціонерного товариства, хоча може ускладнити його функціонування як окремої господарської ланки [3, с. 27].

Існування акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю не залежить від розмірів окремих капіталів, які необхідно концентрувати, і в зв'язку з цим характерною рисою таких господарських товариств (особливо акціонерного) є внутрішня необмеженість накопичення капіталу, що, наприклад, у приватному підприємстві обмежується його прибутком. Отже, акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю являють собою корпоративні підприємства, майно яких складається з часток їх учасників.

Проте, товариство з обмеженою відповідальністю має певні переваги перед акціонерними товариствами, оскільки над ним немає таких органів зовнішнього регулювання, як, наприклад, Комісія з цінних паперів та фондового ринку України, з її численними вимогами звітності. У товаристві з обмеженою відповідальністю не потрібно вести реєстр акціонерів, що дорого коштує, а також більш висока мобільність при проведенні зборів і управлінні, оскільки не потрібно дотримувати багатьох приписів законодавства, які стосуються акціонерних товариств [3, с. 34].

Що ж стосується товариства з додатковою відповідальністю, то його можна розглядати двояко. З одного боку така риса корпоративного управління, як відокремленість функцій управління від власності, тут простежується, існує поділ майна на частки. З іншого порівняно з акціонерним товариством і товариством з обмеженою відповідальністю вони є специфічними, тобто мають відмінні риси. Насамперед щодо відповідальності за зобов'язаннями. Річ у тім, що і в цих товариствах статутний фонд поділений на частки визначених установчими документами (статутом) розмірів. Однак учасники такого товариства відповідають за його боргами не тільки своїми внесками до статутного фонду, а й у разі недостатності цих сум – додатково майном, що їм належить, у однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачено в статуті. Для створення такого товариства учасники повинні мати майно, яким вони можуть відшкодувати додаткову відповідальність. Діяльність і установчий документ товариства з додатковою відповідальністю подібні до товариства з обмеженою відповідальністю, але принциповим моментом є те, що учасники товариства з додатковою відповідальністю мають додаткову відповідальність [3, с. 37].

Практика функціонування товариств з додатковою відповідальністю в Україні показала, що ця форма господарських товариств використовувалась активно при роботі з приватизаційними майновими сертифікатами у формі так званих трастів, коли була можливість під заявлену додаткову відповідальність акумулювати значні суми приватизаційних майнових сертифікатів і вкладати у підприємства, що приватизуються. Додаткова відповідальність передбачає наявність можливостей додатково «відповісти» за зобов'язаннями, що не було виявлено у багатьох трастах і стало основою афер з кримінальним відтінком. Така форма господарських товариств набула значного поширення в Україні в середині 90-х років, проте наприкінці 90-х років їх розвиток пригальмувався.

Товариства з додатковою відповідальністю не мають суттєвої корпоративної риси – обмеженої відповідальності, і тому їх віднесення до корпорацій є безпідставним [3, с. 37].

В організаційно-правовій базі України існує також кілька форм господарських товариств, які також однозначно не можуть вважатися товариствами корпоративного типу. В таких товариствах функції власності не відокремлені від функцій управління товариствами, до таких товариств зокрема відносять повні та командитні товариства.

Список використаних джерел:

1. Черненко С.М. Корпоративний сектор: сучасний стан та проблеми встановлення [електронний ресурс] / С.М. Черненко // Ефективна економіка. – Д.: 2011р. – № 9 – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=683>.
2. Господарський кодекс України: офіц. текст.: за станом на 01.10.14р. / Верховна рада України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: [навч. посіб.] / В.А. Євтушевський; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : «Знання-Прес», 2002. – 317 с.